

Novinky

Štvrťročník pre obyvateľov obce Nemecká

ročník XI.

číslo 1/apríl 2017

spod Hradiska

Volakody...

■ ... ešte pred sto rokmi dievčatá v Nemeckej, Dubovej i Zámostí vynášali slamenú Morenu, staroslovanskú bohyňu zimy a smrti. Oblečenú do ženských šiat ju spevom nosili po dedine. Jej obradné zapálenie a hodenie do vody Hrona malo urýchliť príchod jari a privolať oteplenie. Dialo sa to spravidla na Smrtnú nedeľu, dva týždne pred Veľkou nocou. V Dubovej sa ešte v medzivojnovom období tradovalo, že dievčatá po utopení Moreny odniesli richtárovi *májik* – malú jedličku ozdobenú farebnými stuhami. Zavinšovali mu k príchodu jari a zapriali dobrú úrodu, za čo dostali pohostenie aj peňažnú odmenu. Pri vstupe do richtárovho dvora spievali jednoduchú pesničku:

*My sme vtáci jarabáci,
nesieme vám novô leto,
zelený máj.*

Bohoslužby nasledujúcej nedele – Kvetnej – sú doteraz spojené so spievaním pašíí o umučení Krista. V tento deň chodili do kostola matky spolu s malými deťmi, ktoré ešte nevedeli rozprávať. Vypočutie spievaných pašíí malo deťom pomôcť k šikovnejšiemu rozviazaniu jazýčkov. Pučiace vetvičky rakyty – *púzalky*, posvätené na tejto bohoslužbe, mali rôznorodé využitie. Zapichnuté do polí s obilím mali zabezpečiť dobrú úrodu, zastoknuté medzi šindľami na streche chránili dom pred bleskom. V nebezpečenstve veľkej hrmavice mal dym zo zapálených púzaliok rozhnať búrkové oblaky.

S blížiacim sa termínom Veľkonočnej nedele sa význam jednotlivých dní, ktoré jej predchádzali, stupňoval. Na Zelený štvrtok sa „zaviazali“ kostolné zvony. Namiesto zvonenia sa používal veľký drevený rapkáč, umiestnený vo zvonici pri kostole. Po „zaviazaní“ zvonov platil aj zákaz hlučných robôt. Nesmelo sa prať piestom na potoku ani *búchať* do pokrovcov, aby sa *nepohlušili* húsatá a kurence, ktoré sa mali na jar liahnúť. Na Veľký piatok ráno sa dievčatá chodili česať pod vrbu, aby mali pekné husté a dlhé vlasy. Žiadne veľké práce sa v tento deň nevykonávali, ale gazdovia orezávali ovocné stromky a zárezní do uší značili jahňatá. Verili, že na Veľký piatok necítia rastliny ani zvieratá bolesť, ktorú im človek spôsobuje.

Veľký význam sa prikladal vode, a to nielen počas pondelňajšej oblievačky. Tečúcej vode bola pripisovaná očistná moc vo chvíli rozviazania kostolných zvonov. Keď sa na Bielu sobotu ráno zvony rozozvučali, hlavne ženy, deti a mládež sa rýchlo rozutekali k najbližšiemu potoku. Umytím v studenej vode si chceli zabezpečiť zdravie, sviežosť a šikovnosť. V ovocných záhradách sa počas spomenutého zvonenia chodili triasť stromy, aby toho roku bohato zarodili.

Možno si mnohí čitatelia položia otázku, načo si pripomínať tieto „stariny“. Má to vôbec význam? V magické účinky spomenutých zvykov, na ktoré naši predkovia tak dbali, dnes verí už málokto. Ich dodržiavanie však posilňovalo spätosť ľudského života s prírodou. Deti sa prostredníctvom nich od útleho veku učili vážiť si vodu, zdravie a ďalšie vzácne veci, ktoré sa dnes často berú ako samozrejmosť. Sú to pritom dary, ktorých cenu si uvedomujeme často až vtedy, keď o ne príde.

Martin Lokša

Láska z kríža

Ježišu môj, Getsemanská záhrada modlitieb,
krv si potil za nás.
Ty potok čistej lásky zo srdca na nás lej.
Ježišu, tu sme, semeno múdrosti do nás sej.

Ukáž nám cestu kríža, Tvojich múk,
očisť srdce, dušu, zmy hriešnosť z našich rúk.

Uši moje nech ku hriechu hluché sú,
oči k plaču ľútosti zachovaj.

Dumám nad slovami, modliť sa chcem.

Si láska z kríža a moja pochodeň.

Ružena Lukáčová

Príhovor starostu

Vážení spoluobčania!

Zima, ktorá tohto roku ukázala svoju pravú tvár, je konečne na ústupe. Zanechala za sebou veľa škôd, no poukázala aj na pár nedostatkov v správe verejného majetku a starostlivosti oň. Nedá mi nespomenúť zamrznuté vodovodné prípojky, no i celé uličné potrubia pitnej vody, ktoré pri tohtoročných intenzívnych teplotách pod bodom mrazu vo veľkej miere obmedzili dodávky pitnej vody v niektorých častiach našej obce. Na odstránení havarijného stavu (rozmrazovaní či vytvorení provizórnych náhradných potrubí) sa bez nároku na odmenu a v čase svojho voľna zúčastnili členovia nášho dobrovoľného hasičského zboru, zamestnanci obecného úradu, obyvatelia postihnutých ulíc aj zamestnanci vodárenskej spoločnosti, za čo im patrí poďakovanie.

Svoju pripravenosť a odhodlanosť predviedli naši dobrovoľní hasiči aj pri požiari na železničnej zastávke v Nemeckej. Svojím rýchlym a bezprostredným zásahom predišli možnému ohrozeniu života a zdravia aj väčším majetkovým škodám. Obdiv a vďaka patrí aj občanom našej obce, ktorí pri požiari pomáhali ako prví.

Na 8. apríla 2017 bola v našej obci vyhlásená brigáda zameraná na čistenie verejných priestranstiev a komunikácií. Ďakujem všetkým, ktorí sa akcie zúčastnili a pomohli pri udržiavaní čistoty a poriadku v našej obci. Ako každý rok, aj teraz budú v jednotlivých častiach obce rozmiestnené kontajnery na veľkoobjemový odpad. Prosím všetkých občanov, aby kontajnery využívali len na určený druh odpadu a nevysypali do nich stavebný či biologicky rozložiteľný odpad. Budme ohľaduplní k prírode i k našim spoločným financiám.

Neoddeliteľnou súčasťou prebúdajúcej sa jari sú veľkonočné sviatky, najväčší a najkrajší sviatok kresťanstva. Pri tejto príležitosti vám všetkým, vážení spoluobčania, prajem príjemne prežiť chvíle v kruhu rodín, priateľov a známych.

Branislav Čizmarík

Čo je nové v obecnej legislatíve...

Od uzávierky posledného čísla Noviniek spod Hradiska, vydaného v decembri roku 2016, zvolal starosta obce Nemecká dve zasadnutia obecného zastupiteľstva (ďalej len OZ).

Od tlačok pečatidla obce Dubová s motívom osemčipej hviezdy na komasačnej listine z roku 1856

Prvé zasadnutie sa konalo dňa 13. decembra 2016. Po schválení programu si poslanci a prítomná verejnosť vypočuli správu hlavného kontrolóra obce o plnení uznesení OZ, prijatých na predchádzajúcich zasadnutiach. Starosta obce prezentoval správu o činnosti obecného úradu a o hospodárení obce s podrobnými informáciami o zostatkoch na účtoch obce a výdavkoch za obdobie od posledného zasadnutia.

Po predchádzajúcom prerokovaní zastupiteľstvo schválilo prenájom priestorov vo vlastníctve obce, ktoré sa na-

chádzajú v budove ZŠ s MŠ v Nemeckej. Jedným z nájomcov je nezisková organizácia IMPULZ z Brezna, prevádzkovateľ denného stacionára pre seniorov. Ďalšími nájomcami sú spoločnosť Joga v dennom živote so sídlom v Banskej Bystrici, Základná umelecká škola Brusno a V – Fit Club Nemecká. Všetky menované subjekty vykonávajú činnosť v prospech obyvateľov obce a prenájom priestorov v ich prospech bol schválený bez pripomienok. Súčasťou tohto uznesenia bolo tiež schválenie nájmu dvojizbového bytu v budove ZŠ s MŠ v Nemeckej nájomníčke Nadežde Sojakovej, obyvateľke obce a zamestnankyne ZŠ s MŠ v Nemeckej. Ďalším uznesením poslanci schválili výpožičku školských priestorov pre občianske združenie Čierťaž Nemecká. Nasledujúcim bodom programu bolo prerokovanie zápisov v obecnej kronike za roky 2005 až 2009 a ich schválenie v takom znení, ako ich predložil kronikár obce PhDr. Martin Lokša.

V záujme usporiadania nezrovnalostí a scelenia pozemkov poslanci zastupiteľstva prerokovali a schválili odpredaj pozemkov vo vlastníctve obce v prospech jej občanov. Išlo o parcely

s veľkosťou 37 m², 22 m², 15 m², 4 m² a 8 m². Všetky tieto odpredaje boli schválené z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Ďalším bodom zasadnutia OZ bolo prerokovanie a schválenie prenájom obecných priestorov v prospech Spolku bývalých urbáristov – pozemkového spoločenstva Nemecká. Jedná sa o plochu na umiestnenie dvoch garáží a kancelárske priestory v budove na Ul. S. Chalupku 127. Zastupiteľstvo prerokovalo aj žiadosti o odkúpenie pozemkov a častí pozemkov vo vlastníctve obce, podané Lubomírom Kohútikom a Marošom Drugdom. Uzneseniami povoľovalo obecny úrad zverejniť zámer predaja týchto pozemkov.

Zasadnutie pokračovalo prerokovaním možnosti zavedenia poplatku za rozvoj podľa zákona č. 447/2015 Z. z. o miestnom poplatku za rozvoj. Jedná sa o poplatok, ktorý by bol vyrubovaný žiadateľom o vydanie stavebného povolenia na území obce. Podľa poslancov OZ by to bol pre žiadateľov poplatok navyše, ktorý by navýšil náklady súvisiace so stavebným povolením. Nakoľko drvivá väčšina žiadateľov sú fyzické osoby, poslanci OZ uznesením neodporučili obecnému úradu spracovať všeobecne záväzné nariadenie (VZN) o zavedení tohto poplatku.

Nasledovali záležitosti týkajúce sa rozpočtu obce na rok 2017. Poslanci postupne prerokovali a schválili uznesenia týkajúce sa stanoviska hlavného kontrolóra obce k návrhu rozpočtu, schválenia neuplatnenia programovej štruktúry rozpočtu, schválenia pozmeňujúceho návrhu poslanca Ing. Jozefa Klimenta a nakoniec schválenia samotného rozpočtu obce Nemecká na rok 2017. Nasledne zastupiteľstvo prerokovalo a schválilo VZN č. 6/2016 o miestnych daniach a o miestnom poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad.

Zasadnutie pokračovalo predstavením a schválením plánu kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Nemecká na I. polrok 2017. Zastupiteľstvo sa tiež zaoberalo žiadosťou Michala Tótha o prenájom priestorov vo vlastníctve obce, ktorú napokon zamietlo. V závere poslanci OZ zrušili VZN č. 3/2016 o prevádzkovom poriadku športovej haly pri ZŠ s MŠ v Nemeckej. Za úradnú tabuľu určili vývesnú tabuľu nachádzajúcu sa v Nemeckej pri budove obecného úradu.

Ďalšie zasadnutie OZ sa konalo 23. januára 2017. Po správe hlavného kontrolóra obce o plnení uznesení zastupiteľstva starosta obce prezentoval správu o činnosti obecného úradu a o hospodárení obce. Podrobne informoval o zostatkoch na účtoch obce

a o výdavkoch za obdobie od posledného zasadnutia OZ. Obe správy poslanci vzali na vedomie.

Zastupiteľstvo po predchádzajúcom prerokovaní schválilo dodatok ku koncesnej zmluve so spoločnosťou KOOR z Bratislavy. Týkal sa garantovanej energetickej služby, predmetom ktorej je výmena okien, regulátorov kúrenia a celkové zníženie spotreby energií v budove základnej školy.

Poslanci tiež rokovali o pláne zasadnutí OZ na rok 2017. Plán s presným harmonogramom zasadnutí nebol schválený. Poslanci považovali za prospešnejšie, keď sa termín zasadnutia rieši operatívne a starosta zvolá zasadnutie vtedy, keď uzná za potrebné, resp. keď o jeho zvolanie požiadajú samotní poslanci.

Na základe rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví zastupiteľstvo rozhodlo o rozdelení poplatku za stočné do dvoch zložiek: fixnej vo výške 0,50 €/rok a variabilnej vo výške 0,65 €/m³. Zasadnutie pokračovalo prerokovaním návrhu na zrušenie komisie kultúry, športu, vzdelávania a sociálnych vecí. Namiesto zrušenej komisie vznikli dva samostatné orgány, a to komisia kultúry a športu pod vedením predsedníčky Danky Klinčovej a komisia vzdelávania a sociálnych vecí pod vedením predsedníčky Mgr. Zuzany Kováčovej, PhD.

Napokon poslanci schválili vyradenie majetku v zmysle návrhu, ktorý predostrela ústredná inventarizačná komisia.

Branislav Píši

Malé právne okienko

Prevod majetku vo vlastníctve obce

V tomto právnom okienku by som sa chcela venovať téme prevodu obecného majetku. Viedli ma k tomu žiadosti niektorých našich občanov, ktorých cieľom býva odkúpenie či prenájom majetku, nachádzajúceho sa vo vlastníctve obce. Takéto žiadosti nemajú opodstatnenie, pokiaľ obec nezverejní zámer takýto majetok odpredať či prenajať. Orgánmi, ktoré smú nakladať s hnuiteľným, nehnuteľným majetkom obce a s obecnými finančnými prostriedkami, sú obecné zastupiteľstvo, starosta obce alebo štatutárny orgán správcu majetku.

Kompetencie starostu aj štatutárneho orgánu sú jasne definované v Zásadách hospodárenia obce Nemecká. Tieto zásady sú povinným dokumentom obce, ktorý schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Ak sa jedná o hnuiteľnú vec v zostatkovej hodnote do 300 €, o jej prebytočnosti alebo nevyužitelnosti, ako aj o spôsobe naloženia s ňou rozhoduje podľa našich Zásad hospodárenia v zmysle čl. VI., ods. 7 starosta, a to samostatne a na základe návrhu vyradovacej a škodovej komisie. Prevody majetku nad 300 € musia byť schvaľované obecným zastupiteľstvom.

V zákone č. 369/1990 o obecnom zriadení je v § 11, ods. 4 napísané: „Obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce, najmä je mu vyhradené: a) určovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce a s majetkom štátu, ktorý užíva, schvaľovať najdôležitejšie úkony týkajúce sa tohto majetku a kontrolovať hospodárenie s ním.“

Obce sa pri nakladaní so svojím majetkom riadia zákonom č.138/1991 o majetku obcí Zb. V nadväznosti na horeuvedené skutočnosti je jasné, že aj pri odkúpení, resp. prenajatí obecného majetku musí byť dodržaný presný zákonný postup. Ak zákon o majetku obcí neustanovuje inak, prevody vlastníctva majetku obce sa musia vykonať:

- na základe obchodnej verejnej sťaže,
- dobrovoľnou dražbou,
- priamym predajom, minimálne za cenu stanovenú znaleckým posudkom.

V našej obci sa majetok vo vlastníctve obce predáva hlavne priamym predajom, a to v prípade, ak jeho hodnota stanovená znalcom neprekročila 40 000 €.

Pozrime sa napríklad na odkúpenie obecného pozemku. Celý postup pozostáva z troch krokov. Po prvé musí obecné zastupiteľstvo vyhlásiť tento majetok za prebytočný. Kým sa tak nestane, akékoľvek ďalšie kroky spojené so žiadosťou o odkúpenie sú zbytočné.

V druhom kroku tohto postupu musí obecné zastupiteľstvo vyjadriť zámer tento majetok prediť. Obec je povinná zverejniť zámer aj spôsob predaja (obchodná verejná súťaž, dobrovoľná dražba alebo priamy predaj) na svojej úradnej tabuli, v regionálnej tlači, prípadne na internetovej stránke obce. Ak obec navrhuje priamy predaj svojho majetku, musí zároveň zverejniť lehotu

na doručenie cenových ponúk záujemcov. Zverejnenie zámeru odpredať obecný majetok má za úlohu zvýšiť transparentnosť predaja a zabezpečiť dostatočnú informovanosť potenciálnych kupcov.

Okrem zámeru prediť svoj majetok je obec povinná zverejniť aj spôsob jeho predaja. Keďže obe skutočnosti musia byť podľa zákona zverejnené súčasne, pri zverejnení zámeru predaja už musí byť jasný aj jeho spôsob. Pri priamom predaji je doba zverejnenia určená najmenej na 15 dní. Súčasne je potrebné zverejniť lehotu na doručenie cenových ponúk záujemcov. Skutočnosť, že sa obec rozhodne prediť majetok priamym predajom, umožňuje obci oboznámiť sa s cenovými ponukami a následne sa rozhodnúť.

Tretím krokom pri priamom predaji je jeho samotné schválenie a prevod majetku do vlastníctva konkrétnych osôb. V prípade predaja nehnuteľnosti by bez súhlasného uznesenia obecného zastupiteľstva nemohol katastrálny úrad nehnuteľnosť na list vlastníctva nového vlastníka zapísať.

Prevod vlastníctva majetku obce priamym predajom je vylúčený v prípade konfliktu záujmov u nadobúdateľa. Obec nemôže v tomto prípade previesť vlastníctvo svojho majetku na fyzickú osobu, ktorá je v tejto obci:

- starostom,
- poslancom obecného zastupiteľstva,
- štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby zriadenej alebo založenej obcou,
- prednostom obecného úradu,
- zamestnancom obce,
- hlavným kontrolórom obce,
- blízkou osobou uvedených osôb (podľa § 116 Občianskeho zákonníka).

V takýchto prípadoch môžu menované osoby odkúpiť obecný majetok len verejnou obchodnou súťažou.

Za spomenutie stojí aj prevod majetku vo vlastníctve obce na základe osobitného zreteľa. Tento zreteľ nie je v zákone konkretizovaný, vyžaduje len súhlas trojpäťinovej väčšiny prítomných poslancov. Účelom tejto úpravy je umožniť obciam reagovať pri prevode ich majetku na špecifické situácie, kedy sa súťaž a trhové podmienky nevyžadujú, dokonca môžu byť kontraproduktívne. Takouto situáciou môže byť napr. odkúpenie predzáhradky. V takomto prípade môže byť za osobitný zreteľ považovaná skutočnosť, že nehnuteľnosť nadobúdateľa tvorí svojím umiestnením a využitím s predmetným obecným pozemkom jednotný celok.

Bez ohľadu na to, akým spôsobom a za akú cenu sa majetok obce predáva, jej predstavitelia by jednoznačne mali uprednostňovať verejný záujem pred záujmom osobným. Na túto správnu cestu sme ako obecné zastupiteľstvo nastúpili a budeme v nej určite pokračovať aj naďalej.

Marcela Kohútová

Základná škola

s materskou školou v Nemeckej

Stopy zvierat a zimná vtáčia hostina

Dňa 20. januára mali žiaci prvého stupňa vyučovanie spestrené milými prezentáciami, v ktorých sa dozvedeli pútavé informácie o živote zvierat v zimnom období. Žiaci si vypočuli zvuky zvierat žijúcich v našich lesoch, v prezentácii sledovali stopy týchto zvierat a dozvedeli sa, aké dôležité je pomáhať v zime zvieratám a vtáčikom prikrmovaním. Na záver si pomocou pečiatok so stopami zvierat vytvárali vlastné „atlasy stôp“. Za besedu a prezentáciu s environmentálnou tematikou ďakujeme pani Kološtovej a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Telesná na klzisku

Je predsa zima, no nie? Ako inak využiť toto obdobie, keď nie športmi, ktoré sú pre ňu typické? A tak sme sa 23. 1. 2017 rozhodli ísť zo školy v rámci telesnej výchovy na zimný štadión do Brezna. Zúčastnili sa žiaci z celého druhého stupňa, aj keď nie všetci. Ako dozor s nami boli pani učiteľky M. Bakošová a E. Surová.

V ten deň sme sa po 3. vyučovacej hodine premiestnili vlakom na zimný štadión. Korčuľovali sme sa, naháňali... Niektorým to šlo dobre a niektorým zas ani tak nie, ale hlavné je, že sa nikto z nás vážne nezranil a všetci sme sa zabavili. Pani učiteľky nás zatiaľ fotili a tiež sa korčuľovali. Na klzisku nebolo až tak veľa ľudí, čiže tam bolo dosť priestoru pre každého.

Keď už bol čas odchodu, išli sme sa opäť prezúť a vybrali sme sa na vlak domov. Takto sa končí naša telesná, ktorá bola super a nemuseli sme ju tráviť v škole.

Simonka Sarvašová, 9. ročník

Prvé polročné vysvedčenia

Aj naši prváčikovia boli odmenení za polročnú snahu svojím prvým vysvedčením. Okrem oficiálneho výpisu vysvedčenia so slovným hodnotením dostali od svojej triednej učiteľky ďalšie vysvedčenie, na ktorom mali ukázať, ako sa naučili písať a počítať. Po napísaní vety a vypočítaní reťazovej matematickej úlohy sa s chuťou pustili aj do kreslenia.

Historický karneval

Cieľom tohtoročného karnevalu bolo obliecť sa do masiek ladených do minulosti. Pre umocnenie historickej atmosféry k nám zavítala skupina historického šermu Berezun z Brezna.

Rozpovedala nám príbehy z minulosti od včasného stredoveku až po neskorší stredovek, predviedla ukážku zbraní, zbroje, boja, dobového života a hlavne historického oblečenia. Karneval sme zavŕšili dobovými tancami a originálnou stredovekou hudbou, jedením šišiek a hlasovaním o najoriginálnejší a najkrajší kostým.

Hviezdoslavov Kubín

Tradičná súťaž v prednese poézie a prózy Hviezdoslavov Kubín písala tento rok už svoj 63. ročník. Naši žiaci si vzorne pripravili nácvik rôznych básničiek, rozprávok a príbehov. Svoje sily si zmerali v triednych kolách a tí najlepší postúpili do školského kola, ktoré sa konalo 13. februára. S úrovňou prednesu sme tento rok boli veľmi spokojní, milo nás prekvapil najmä záujem mladších žiakov. Medzi najlepších patria a do obvodného kola do Brezna postupujú: Ninka Mudroňová, Timejka Košťálová, Esterka Popovičová a Nikolka Kubove.

Návšteva kamarátov z MŠ

Na novinársko-čitateľskom krúžku sme privítali predškôlkov z materskej školy. Porožprávali sme im, ako trávime čas na našom krúžku, čo všetko robíme a tvoríme. Popozerali sme si zaujímavé knihy, z ktorých nám naše dve šikovné spolužiačky čítali rozprávky. K rozprávkam sme potom spoločne tvorili ilustrácie. Spolupráca prebehla na jednotku. Už teraz sa tešíme na našich spolužiakov v budúcom školskom roku, možno aj na niektorom spoločnom krúžku.

Beseda o drogách s policajtm

Dňa 17. marca sa v telocvični našej školy počas 5. vyučovacej hodiny uskutočnila beseda s príslušníkmi policajného zboru. Bola určená žiakom II. stupňa a témou bola drogová prevencia a vplyv užívania ľahkých, tvrdých drog a iných omamných látok na organizmus človeka. Žiaci sa dozvedeli, že ani po zahrávaní sa s ľahkými drogami neostane ľudský organizmus bez následkov. Pani policajтка viedla so žiakmi diskusiu o ich postojoch k drogám, žiakom ukázala fotografie, ako drogy ničia ľudské telo. Dozvedeli sa o dolnej hranici trestnej zodpovednosti u mladistvých, ako povedať „nie“ v rizikových situáciách, aby sa nestali páchatelmi ani obeťami trestnej činnosti. Boli im poskytnuté informácie, u koho a kde môžu hľadať pomoc v problematickej situácii. Problém kriminality mládeže v súvislosti s drogami totiž dávno nie je len záležitosťou veľkých miest. Týka sa nás všetkých. Úlohou rodičov i školy je predchádzať jej prevenciou i kontrolou. Chceme chrániť to najcennejšie, zdravie našich detí. Nakoniec príslušník polície predviedol pomocou služobného psa, cvičeného na vyhľadávanie drog a iných omamných látok, ako vyzerá takéto vyhľadávanie. Pes chodil popri istých miestach a hľadal stopy niečoho, čo už nie je ani na základných školách na Slovensku dávno tabu.

Hviezdoslavov Kubín v dennom stacionári

V dennom stacionári sa konal prednes poézie a prózy, na ktorý boli pozvaní aj žiaci našej školy. Zúčastnili sa ho žiaci prvého stupňa, ktorí si na túto príležitosť pripravili krásne básne a príbehy. Ako profesionálni recitátori predniesli to, čo sa v škole naučili. Každý bol odmenený potleskom a milým slovom. Veľký obdiv v nás zanechal prednes účastníkov stacionára. Odzrkadľovali sa v ňom ich skúsenosti, múdrosť a láskavosť. Naša účasť ich potešila a veríme, že si z tohto poetického dopoludnia odniesli rovnako ako my príjemný umelecký zážitok.

Otvorená hodina v prvej triede

Vo štvrtok 16. marca mali naši prváci veľkú návštevu. Do prvej triedy zavítali ich bývalí kamaráti zo škôlky, terajší „veľkáči“ – predškôláci. Prváci ukázali svojim mladším kamarátom, čo všetko sa stihli v škole naučiť. Najprv sa predviedli v matematike, dopĺňali číselné rady, rozkladali čísla, sčítali a odčítali v obore do 10. Potom ukázali, ako vedia poskladať slová a písať písané písmená. Spoločne prečítali škôlkarom básničku, v ktorej spoločnými silami dokončili verše. Predškôláci zasadli aj do lavíc a vypracovali predškôlcke pracovné listy, za ktoré dostali prvé včeličky. Na záver po skupinkách krásne zarecitovali, zaspievali, vymenovali ročné obdobia či mesiace v kalendárnom roku. Skrátka – tešíme sa na zápis v apríli.

Naše hlásateľky

Už štyri roky sa nám pri rôznych príležitostiach v obecnom rozhlase prihovárajú naše šikovné, nadané, milé a vždy dobre naladené dievčatá – Tamarka Orošová, Zuzka Šrotová, Barborika Ollerová, Stanka Tomková a Laurika Murgašová. Svojím profesionálnym vystupovaním a zodpovedným prístupom si získali obdiv nás všetkých. Dievčatám patrí veľké poďakovanie a želanie, aby im ich motivácia vydržala čo najdlhšie.

Jana Šagátová

Lyžiarsky výcvik

Od 6. 3. do 10. 3. sa uskutočnil lyžiarsky výcvik. Ubytovatí sme boli v penzióne Boca vo Vyšnej Boci. Zúčastnili sa skoro všetci žiaci druhého stupňa ZŠ. Ako pedagogický dozor a inštruktori v jednej osobe boli pani učiteľka Evička Surová, Maťka Štefánáková, Zuzka Ostrihoňová a bývalá pani učiteľka Majka Filipová.

Lyžovali sme sa na lyžiarskom vleku Bačova roveň. Všetci sme sa naučili lyžovať alebo aspoň pohybovať sa na lyžiach. Bolo nám super, nikto sa netešil domov, lebo nás čakali povinnosti a škola. Dúfame, že aj budúci rok tam pôjdeme.

Nina Borošová, Stanislava Tomková, Tamara Orošová

Ako začal rok 2017 v domove Hron

V dňoch 16. – 20. januára 2017 nás navštívili ľudia, ktorí majú srdiečko na správnom mieste a ktorí chceli zažiť povznášajúci pocit z nezištnej pomoci druhým. Venovali kúsok svojho času a schopností v prospech prijímateľov sociálnej služby nášho zariadenia. Počas tohto týždňa sa u nás s dobrovoľníckymi aktivitami vystriedal kolektív Slovenskej sporiteľne z Banskej Bystrice. Dobrovoľníci pomohli pri prácach so snehom, spoločne strávili čas s prijímateľmi sociálnej služby pri maľovaní, čítaní a rozhovoroch. Všetkým, ktorí sa dobrovoľníckych aktivít zúčastnili, patrí naše veľké poďakovanie.

Fašiangovú náladu do nášho zariadenia prostredníctvom svojho spevu priniesli členovia Občianskeho združenia zdravotne postihnutých v Brezne. 21. februára 2017 sme si so študentkami zo Súkromnej pedagogickej a sociálnej akadémie EBG z Brezna spoločne pripomenuli Medzinárodný deň materského jazyka, ktorého význam spočíva v poznávaní a precvičovaní materských jazykov po celom svete. V zariadení znela krása veršov v našej ľubozvučnej slovenčine.

V stredu 8. marca sme si pripomenuli Medzinárodný deň žien. S prednáškou Hodnota ľudského života nás navštívila p. Katka Štugnerová.

Naše sociálne zariadenie sa v dňoch od 13. do 17. marca zapojilo do ďalšieho ročníka úspešnej celosvetovej akcie Týždeň mozgu. Jej cieľom je upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Tvorivá a podnetná bola ukážková hodina tréningu pamäti za aktívnej účasti seniorov z denného centra v Nemeckej.

Medzinárodný deň šťastia si pripomínáme 20. marca. Šťastie sa nedá chytiť do ruky, nepríde k nám na zavolanie, no túžime po ňom všetci. Niekomu k šťastiu stačí málo, inému by nestačili

ani všetky poklady sveta. Dôležité je snažiť sa to svoje šťastie nájsť a udržať si ho. Nám tento deň prišli urobiť šťastnejším prostredníctvom svojho umenia žiaci Základnej umeleckej školy vo Valaskej.

Prijímatelia sociálnej služby nášho domova si 21. marca spolu so žiakmi základnej školy v Nemeckej recitačným dopoludním pripomenuli Svetový deň poézie. Tento deň bol vyhlásený v roku 1999 medzinárodnou organizáciou UNESCO. Jeho cieľom je vzdanie úcty poézii formou propagácie, recitácie, čítania, písania alebo publikovania. V prednese sa žiaci striedali s našimi seniormi a všetci prežili pekné dopoludnie.

Margita Šurábová

Denné centrum IMPULZ n. o. Brezno

Ani sme sa u nás v stacionári nenazdali a rok 2016 sa nám prehupol no nového roku. Počas januára sme v rámci pracovnej terapie vyrobili maňušky, s ktorými sme potom niekoľko dopoludní trénovali vedenie bábok i dramatické schopnosti. Rozprávku Ako dedko ťahal repku sme si prehrali v rôznych variáciách, vždy s pobavením divákov i aktérov. Okrem turnaja v pexese sme realizovali aj maľovanie štetcom, ktoré si získalo obľubu aj u klientov, ktorí naposledy držali štetec v školskej lavici. Prednáška o Jasenianskej doline a histórii Kalvárie, ktorú predniesol Ing. Kortán z Predajnej, zaujala klientky natoľko, že sa samé ponúkli do spolupráce pri zbieraní fotografií a iných materiálov k histórii tejto lokality.

Február sa v našom dennom stacionári niesol v duchu prípravy na Hviezdoslavov Kubín. Toto kultúrne podujatie získalo medzi klientkami veľký ohlas. Z ich úst zazneli básne našich veľikánov Pavla Országha Hviezdoslava, Andreja Sládkoviča, Sama Chalupku. Recitovala sa aj vlastná tvorba, Alžbeta Kohútová

predniesla svoju báseň Jeseň. Práve táto udalosť podnietila naše klientky Betku Kohútovú a Evku Čižmárikovú k opísaniu svojich dojmov v samostatných príspevkoch. A našu najstaršiu klientku Jozefinku Korínekovú k účasti na okresnom kole Vansovej Lomničky v Brezne, kde na prekvapenie všetkých prítomných zarecitovala spamäti celú báseň Turčín Poničan.

Pravidelným sa v našom stacionári stal nielen Deň jubilatov, na ktorý sa všetci tešíme, ale aj zaujímavé mesačné kvízy na pokračovanie.

Záver februára patril pochovávaniu basy. Akcia bola plne v réžii samotných klientiek – od rána pražili voňavé pampúšky a predviedli nám tradičný ľudový ceremoniál pochovávania basy s profesionálnymi plačkami a všetkým, čo k tomu patrí. „Naše dievčatá“ boli jednoducho úžasné.

*Milena Šimúňová, inštruktorka sociálnej rehabilitácie
Marcela Škulítyová, psychologička*

Rada by som spomenula druhú veľkú akciu v našom dennom centre Impulz, ktorá sa konala v utorok 28. februára pred Popolcovou stredou. Pochovávaním basy sme ukončili bujaré fašiangové obdobie a pripomenuli si staré zvyky našich predkov. Popolcovou stredou sa začínal Veľký pôst, počas ktorého sa už neusporadúvali žiadne zábavy. Ľudia si dávali rôzne predsavzatia, napríklad 40 dní nejedli mäsité pokrmy, nepili alkoholické nápoje a tak, plní očakávania, prežívali príchod veľkonočného obdobia. Touto cestou by som sa chcela poďakovať vedeniu denného centra Impulz v Nemeckej za tolku prácu a lásku, s akou sa venujú svojim klientom. Myslím si, že títo ľudia sa vo svojej práci našli. Práca je pre nich nielen prácou, ale aj poslaním, preto im patrí náš veľký obdiv a veľké ďakujeme za všetko, čo pre nás robia.

Alžbeta Kohútová

Jeseň

Jeseň na kraj vôkol sadla,
už posledná ruža zvädla,
kvety biely mráz vyšťípe,
niet kde chodiť na kytice.

Slnce stúplo, na svet hľadá,
k spánku berú sa už sady,
chladným dychom vietor vráti
krásy dievčat pod kabáty.

Zvädli lúky, stíchli háje,
s nimi vtáctvo štebotavé.
Divé husi letia v šípe
na juh, kde sa ťažšie dyše.

Tieseň, smútok v mysli sedí,
vietor vírmi lístie cedí,
zdvihneš hlavy náhle hore,
krásy vidíš celé more.

Červeň bukov zdobí lesy,
zlato briez ti hlavu zmätí,
báne, palety stráne krásia
farbami, čo myseľ nevynašla.

V lícach červeň viac nepáli,
aj keď dych sa vzduchom jarí,
modrý dym z komínov vonia,
jablák, slivák vône mámia.

Alžbeta Kohútová

Medzi úspešné podujatia denného centra Impulz v mesiaci február patrili prednes slovenskej poézie a prózy, do ktorého sa zapojili takmer všetci jeho klienti.

Už pri výbere ukážok nás zaujal nevšedný záujem účastníkov tohto podujatia. Úspešnosť bola obdivuhodná, a to nielen čo sa týka obsahovej a hodnotovej stránky, ale aj prednesu a znalosti textu. Veď tu zazneli ukážky z diel našich najvýznamnejších básnikov či spisovateľov. Nestarnúce verše Maríny striedali ukážky z diel štúrovcov či Hviezdoslava. Nechýbali ani úsmevné príbehy či veršičky určené pre deti a mládež. Všetko toto je dôkazom aktivity, literárnych a umeleckých znalostí členov zariadenia, ale aj ich lásky a úcty k národným hodnotám. Nechýbala ani vlastná tvorba. No a vrcholom bol moment spamätí prednesenej básne Turčín Poničan v podaní 90-ročnej recitátorky.

Celé podujatie pôsobilo ako pohladenie duše a zapísalo sa medzi mnohé úspešné aktivity tohto zariadenia. No hlavne dokázalo, že dobre premyslená aktivita pomáha udržiavať rozum a čistú myseľ v seniorskom veku aj iným spôsobom než užívaním veľkého množstva liekov.

Eva Čížmariková

PRIPRAVUJEME PRE VÁS

14. mája 2017 – oslava Dňa matiek v kultúrnom dome v Nemeckej
3. júna 2017 – Medzinárodný deň detí v „dolnej škole“ v Zámostí

Komisia kultúry a športu v spolupráci s Obecným úradom v Nemeckej

Pobočka
Slovenskej katolíckej charity
 v Nemeckej

oznamuje,

že nové sídlo charitatívneho centra
 je zriadené v priestoroch domu služieb
 v Dubovej.

Fašange sa krátia

Na konci februára, v období vrcholiacich fašiangov, sa folklórna skupina Čierťaž rozhodla pripraviť pre občanov folklórne vystúpenie. Uskutočnilo sa v poslednú fašiangovú nedeľu – 26. februára – na javisku kultúrneho domu v Nemeckej. Do programu, ktorý sprievodným slovom uvádzal Peter Marčok st., si Čierťaž ako spoluúčinkujúcich pozvala folklórnu skupinu Šajbani zo Strelníka a gajdoša a fujaristu Jozefa Kostúra-Strapáňa z Podkoníc.

Dobrá nálada v publiku, potlesk a dobrý ohlas po akcii boli pre nás účinkujúcich najväčšou odmenou. Všetkým spevákom, muzikantom a tanečníkom som vďačný za vynaloženú snahu, ktorá mi ako vedúcemu FSK dodáva energiu do ďalšej činnosti.

Za pomoc pri organizácii ďakujeme predsedníčke kultúrnej komisie Danke Klinecovej a najmä starostovi obce Branislavovi Čižmárikovi, ktorý sa svojou osobnou angažovanosťou pričinil o úspešný priebeh akcie po každej stránke. Za fotodokumentáciu patrí vďaka Petrovi Berčíkovi z Brezna.

Martin Lokša

Spevácky zbor Marcelíno

To, že treba robiť dobré skutky, nás učili rodičia aj učitelia v škole už od malička. Nie vždy však povedali, ako na to. Často až sám život priniesie možnosti a situácie, v ktorých sa treba zachovať ľudsky a pomôcť. Ten, kto si to zobral k srdcu, pomáha, ako vie. Niektorí nosia tašky s nákupom, iní niečo potrebné daruje či pomôže zryľovať záhradu susedke.

Na chvíľu však môžeme darovať aj seba alebo svoj čas. A o to sa pokúsili naši „Marcelínovci“ v poslednú fašiangovú nedeľu – venovať kúsok svojho času, radosti a piesní chorým z Nemocnice F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici. Na svätej omši v nemocničnej kaplnke sme sa pokúsili odovzdať nádej tým, čo nemohli pre chorobu tráviť sviatočný čas doma so svojimi najbližšími. Spoločne sa nám podarilo vytvoriť atmosféru pokoja, vzájomnosti a priateľstva a pevne veríme, že sme svojou prítomnosťou pomohli chorým pacientom spríjemniť ich pobyt v nemocnici.

Darovali sme im kúsok seba a svojho času, ale dostali sme oveľa viac – dostali sme úsmev, pevný stisk ruky a vďačný pohľad, ktorý hovoril za všetko. A to má oveľa väčšiu cenu ako čokoľvek hmotné na tomto svete.

Zuzana Kováčová

Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej

Výročná členská schôdza a nové vedenie

Dňa 2. decembra 2016 sa konala v zasadačke kultúrneho domu výročná členská schôdza Dobrovoľného hasičského zboru v Nemeckej. Za prítomnosti členov a pozvaných hostí bola prednesená správa o činnosti a hospodárení za uplynulé obdobie. Každých päť rokov na sa členských schôdzach dobrovoľných hasičských zborov volia nové výbory, ktoré pracujú pod záštitou Územnej organizácie Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky v Brezne. Inak to nebolo ani na našej januárovej schôdzi. Novozvolený výbor na obdobie rokov 2017 – 2021 bude pracovať v nasledovnom zložení.

predseda: Roman Oroš
veliteľ: Martin Horváth st.
tajomník: Pavel Marčok
referent pre činnosť s mládežou: Elena Horváthová
strojník: Ján Pavelka
pokladník: Simona Vančová
materiálovo-technický referent: Michal Leitner

Rok 2017 nám priniesol aj zásadné zmeny vo výbore územnej organizácie v Brezne, ktoré ovplyvnia aj fungovanie nášho zboru v Nemeckej. Nový územný výbor bude po voľbách pracovať v nasledovnom zložení. Veliteľom sa stal František Bučko, predsedom Ing. Marek Šmigura, tajomníčkou Renata Rusová, predsedom preventívnej komisie František Ridzoň, predsedom komisie mládeže Ondrej Ruso a zastúpenie v územnom výbore má aj člen DHZ Nemecká Pavel Marčok, a to vo funkcii podpredsedu. Členom pléna územnej organizácie je Roman Oroš.

Novozvoleným členom výboru gratulujeme a prajeme im veľa chuti do ďalšej práce!

Výbor DHZ Nemecká

Hasičský ples

Aj tento rok sme sa tradične rozhodli spríjemniť chvíle našim členom a obyvateľom našej obce kultúrnym podujatím – 3. Hasičským plesom DHZ Nemecká. Určite mi dáte za pravdu, že príprava takéhoto podujatia je náročná po fyzickej stránke, no najmä z časového hľadiska. Som rád, že ani určité nedostatky, ktoré sa počas tohto spoločenského večera vyskytli, neodradili

našich hostí od skvelej zábavy, ktorá pokračovala do skorých ranných hodín. Chcem sa poďakovať všetkým členom, známym aj priateľom, ktorí nám akýmkoľvek spôsobom pri realizácii podujatia pomohli.

Osobitná vďaka patrí sponzorom podujatia:

- VÚ Nemecká – Ing. Juraj Črepp
- Pe-Trans, s. r. o.
- KT-trans, s. r. o.
- Pasienkovo-urbárske pozemkové spoločenstvo Dubová – Ing. Marián Cerovský
- Spolok bývalých urbarialistov Nemecká – Ing. Juraj Pečko
- OcÚ Nemecká – Branislav Čižmárik
- Laser aréna Banská Bystrica
- Kaderníctvo Šarm Nemecká
- Maroš Kohút
- Vladimír Vaník
- p. Marčoková
- p. Luptáková

Bol by som veľmi rád, ak by tradícia tohto podujatia pretrvala aj v nasledujúcich rokoch.

Pavel Marčok

Hra Plameň v Nemeckej

V poslednú februárovú sobotu sa v telocvični našej základnej školy konalo zimné kolo hry Plameň. Toto športové podujatie sa v poslednom období teší hojnej účasti hasičských družstiev. Inak to nebolo ani teraz. Na súťaži sa zúčastnilo 21 päťčlenných

hasičských družstiev. Súťažilo sa v troch súťažných disciplínach: štafeta dvojíc, uzlová štafeta a štafeta 5 x 50 m. Súťaže sa zúčastnili aj družstvá DHZ Nemecká: dve družstvá chlapcov a jedno družstvo dievčat. Družstvo chlapcov Nemecká A sa umiestnilo na 5. mieste. Chlapci Nemecká B získali 3. miesto a družstvo dievčat sa umiestnilo na krásnom 4. mieste.

Súťaž sa konala pod záštitou DHZ Nemecká, a preto sa chcem za ústretovosť a poskytnutie priestorov poďakovať vedeniu ZŠ s MŠ, ale aj všetkým členom, ktorí pomohli so samotnou organizáciou aj priebehom súťaže.

Pavel Marčok

Rozhovor s Branislavom Čižmárikom

Závisť a arogancia v našej spoločnosti sa stupňujú

Súčasný starosta našej obce zastáva funkciu od roku 2014. Za tento čas sa v obci mnohé veci zmenili. Od finančného rozpočtu cez medziludskú komunikáciu. Čo bolo pre neho v roli starostu najťažšie? Olutoval svoju kandidatúru? A čo nás pod jeho vedením ešte čaká?

Čo vás ku kandidatúre na starostu viedlo?

Osobné rozhodnutie a ambície. Myslel som si, že to bude prospešné. Že budem môcť obci v rôznych veciach pomôcť. Všetci sme totiž vedeli, v akom stave bola komunikácia obecného úradu s obecným zastupiteľstvom, aké problémy sa riešili.

Splnili sa vaše očakávania?

Zo začiatku som mal veľké problémy s tým, čo všetko úrad obnáša. Najviac ma sklamala komunikácia s ľuďmi. Komunikuje sa s nimi ťažko, a to na každej úrovni. Už sa nám to ale podarilo stabilizovať. Komunikácia prebieha úplne inak aj na úrovni zastupiteľstva. Všetko sa snažíme riešiť operatívne a transparentne tak, aby poslanci boli o všetkom informovaní.

Darí sa vám to?

Myslím si, že áno. Snažíme sa všetky problémy vyriešiť.

S akými najväčšími problémami ste sa v obci stretli, odkedy ste v úrade?

Najväčším problémom bolo stabilizovanie a doplatenie dlhov, ktoré sme mali. Nevedeli sme, ktoré z nich boli a ktoré neboli uhradené. Ešte dnes obci prichádzajú od partnerov nesplatené faktúry.

Odkiaľ ste mali financie na ich vyplatenie?

Museli sme pribrzdiť obecný rozpočet v investovaní a rozvoji obce.

Je už rozpočet stabilizovaný na nule?

Dá sa povedať, že je na tom ešte lepšie, o čom hovoria zostatky na účtoch.

Do akej miery sa dal obecný rozpočet znížiť?

V základnej škole to veľmi nešlo, keďže jej dávame všetky prenesené kompetencie. Navyše mi na nej záleží. Pre každú obec je základná škola veľmi podstatná, keďže musí zabezpečovať výchovno-vzdelávací proces. Jej zánik by bol pre obec veľkým mínusom, rozvoj v obci by bol brzdený. Do budovy školy sa zároveň v minulosti príliš neinvestovalo.

Na budove školy bolo asi mnoho nedostatkov.

Bolo a ešte stále je. Práve preto sa tieto veci snažíme riešiť. Vymieňali sme okná, riešili sme reguláciu vykurovania. Momentálne máme rozpracovaný projekt na výmenu všetkých podlahových krytín v budove školy.

Nemôže obec získať na podobné účely financie od štátu?

Mohla by, no je to zložitý proces, v rámci ktorého sa posudzuje viacero kritérií. Okrem iného počet žiakov.

A ten je nízky?

Presne tak. V prvom rade si musíme urobiť poriadok my a potom môžeme deti do našej školy prilákať. Zatiaľ sme si ale dali žiadosť na ministerstvo školstva kvôli výmene podlahy. O pridelení sa rozhodne v apríli. Z tohto zdroja sa nám podarilo zatepliť telocvičňu.

Ako by ste charakterizovali obyvateľov Nemeckej?

Jedným slovom sa to nedá. No sú to Nemečania, Dubovčania a Zámošťania.

A sú iní?

Áno. Nie sú ucelení ako jedna obec. Na každom stretnutí cítim výčitky jednotlivých častí podľa toho, čo sa v ktorej urobilo. Je to tiež tým, že sme veľmi rozľahaná obec, ktorá nemá spoločné centrum. Nie sme obec s jednotným obyvateľstvom.

Dá sa dosiahnuť zmena?

Myslím si, že časom určite.

Ako?

Časom. Ľudia, ktorí sú narodení v tejto dobe, si musia uvedomiť, že sú Nemečania. Starší ľudia, narodení ešte v rozdelených obciach, sa stále považujú tiež za Zámošťanov a Dubovčanov.

A akí sú ľudia?

Čím ďalej sú k sebe horší. Najmä pokiaľ sa jedná o susedské vzťahy. Každý deň sa vyskytne nový prípad ich narušenia. Problémy sa týkajú plotov či výrubu stromov, ktorý momentálne riešime. Nevidím progres k lepšiemu, práve naopak.

Čo je za tým?

Deje sa to vinou celej spoločnosti. Nie je to len problém našej obce. Počet rôznych trestných oznámení všeobecne narastá.

Máte popri vašej funkcii a riešení sporov voľný čas?

Ten neexistuje, rovnako ako sobota, nedeľa a voľný deň, počas ktorého by som nemal telefonovať na podobnú tému. Nehovorím, že je to zatažovanie. Rád pomôžem aspoň radou. No ľudia si často neuvedomujú, že riešenia niektorých problémov nenáležia obecnému úradu, ale iným orgánom.

Riešili ste aj nejaké kuriozity?

Je ich veľa. Od psov cez riešenie vzťahov medzi súrodencami po hrušky či ploty a podobne.

Stalo sa aj niečo vyslovene negatívne, zlom, kedy ste si povedali, že ste sa do starostovania nemali púšťať?

Vtedy, keď som stratil svoje osobné voľno. Čas na rodinu. A v niektorých prípadoch možno aj kamarátov, keď nemôžem vyriešiť ich požiadavky len z dôvodu, že som starosta. Musím dodržiavať právne predpisy a normy.

Lutujete, že ste do úradu išli?

Boli momenty, počas ktorých som to olutoval. No verím v to, že sa situácia stabilizovala a že všetko pôjde k lepšiemu. Zároveň chcem niečo dokázať aj sám sebe a to ma naplňa.

Na začiatku bola motivácia väčšia?

Určite áno.

Klesá?

Predovšetkým vtedy, keď sme obmedzení časom a neoprávnenejšími požiadavkami občanov. Keďže som už zažil problémy spojené s vyčerpaním, musím prihliadať aj na svoje zdravie.

Chcú občania Nemeckej spolupracovať?

Áno. Majú kopec nápadov, riešení. No sme obmedzení financiami, zároveň máme svoje priority. Nedá sa robiť všetko naraz, ale myslím si, že naša spolupráca je čím ďalej lepšia. Vidím postup pri naplňaní vízií, v napredovaní obce aj vo vzťahoch.

Viete ľudí motivovať?

V tomto smere som sklamaný. Napríklad pri organizácii dobrovoľných brigád, kedy účasť nie je adekvátna predchádzajúcim sľubom.

Stretávajú sa aj s inými starostami?

Áno. A medziľudské vzťahy sú všeobecným problémom. Zhoršujú sa. Ľudia sa nevedia dohodnúť, chýba medzi nimi komunikácia. Závisť a arogancia sa v našej spoločnosti stupňujú.

V čom vidíte potenciál obce?

V jej rozširovaní, v kvalitnej škole a v prístahovalectve. Máme čo ponúknuť. Od prírody cez športové vyžitie, v ktorom máme výbornú históriu ešte z čias Petrochemy Dubovej. Teraz je tu snaha tieto tradície obnoviť.

Ako by ste to chceli dosiahnuť?

Snaha už aj bola. Bezplatne sme mali k dispozícii služby volejbalového trénera. No záujem detí sa stratil.

Deti na dedine a bez záujmu o šport?

Rezervy máme aj vo vytváraní podmienok. Nie je to o tom, že starať sa má len škola. Zaujímať sa musí aj obec. Do budúcnosti bude nutné nájsť v obecnom rozpočte financie práve na podobné účely.

Osobne si spomínam, že v našej obci fungovali hodiny anglického jazyka pre starších, ktoré prebiehali na pôde základnej školy. Bolo by výborné, keby občania, ktorí niečo ovládajú, chceli vedomosti preniesť aj na ostatných. Možno by to pomohlo aj spolupatričnosti.

Otázny by bol záujem. No nie je v našich silách, aby sme takéto záujmové krúžky vytvárali. Ak vznikne organizácia, ktorá bude podobnú aktivitu ponúkať, my ju podporíme. No aktivita je potrebná aj zo strany občanov. Nestačí len prísť a povedať, že niečo chceme. My to nemôžeme utiahnuť, finančne ani kapacitne.

A čo nezamestnanosť? Predstavuje v obci problém?

Určite áno. No v tomto ročnom období pribúdajú možnosti, ako sa zamestnať. Ľudia by ale mohli byť aktívnejší a vyhľadávať prácu sami. Často totiž vyžadujú zamestnanie od obecného úradu, na čo kapacity nemáme.

Aké sú plány obce do budúcnosti?

V mojom období by som chcel začať s kanalizáciou. Tiež sme začali vytvárať územný plán obce, ktorý predstavuje veľmi dôležitý dokument pre jej rozširovanie. Mojou srdcovou záležitosťou je vytvoriť spoločný kultúrny priestor v strede obce, kde by sme sa mohli všetci stretnúť.

Kde by mal takýto priestor vzniknúť?

Predstavoval by som si ho na mieste, kde momentálne stojí bývalá budova kina, ktorú by sme mali tento rok zbúrať. Všetko je to ale o financiách.

Lea Šagátová

Vtáčia chrípka A(H5N8) – informácia pre obyvateľstvo

V rokoch 2016 a 2017 bol vo viacerých krajinách Európy evidovaný výskyt ochorení u hydiny a vtákov, spôsobených vysoko patogénnym vírusom vtácej chrípky A(H5N8). Na Slovensku bolo toto ochorenie prvýkrát potvrdené v decembri 2016 v domácom chove hydiny. Postupne sú evidované viaceré ohniská vtácej chrípky A(H5N8) – voľne žijúce vtáky, chovy hydiny, vtáky chované v zajatí.

Pôvodca vtácej chrípky môže potenciálne vyvolať aj ochorenia človeka. V minulosti boli zaznamenané napríklad ochorenia človeka vyvolané vírusom A(H5N1).

Ochorenie človeka vyvolané vírusom vtácej chrípky A(H5N8), ktorý v súčasnosti cirkuluje medzi vtáctvom v Európe, doteraz nebolo zaznamenané. Napriek tomu nie je vylúčená možná hrozba prenosu nákazy na človeka. Z uvedeného dôvodu je nutné prísne dodržiavať opatrenia na minimalizáciu tohto rizika.

V prípade, že spozorujete choré alebo uhynuté vtáctvo, je nutné:

- vyvarovať sa akéhokoľvek kontaktu s uhynutým vtáctvom,
- čo najskôr o tejto skutočnosti informovať príslušnú regionálnu veterinárnu a potravinovú správu,
- pokiaľ z nejakého dôvodu nie je možné vyhnúť sa manipulácii, používať osobné ochranné pomôcky (ochranné rukavice, tvárová maska, okuliare, ochranný plášť, nepremokavá obuv) tak, aby bolo vírusu zabránené dostať sa na nechránenú pokožku alebo sliznice.

Pri chove domácej hydiny je potrebné:

- dodržiavať zásady osobnej hygieny, dôkladné umývanie rúk,
- v prípade pozorovania zmeneného chovania hydiny okamžite informovať štátnu veterinárnu a potravinovú správu.

Osoby, ktoré prišli do priameho kontaktu s chorým alebo uhynutým vtáctvom, musia:

- sledovať svoj zdravotný stav,
- merať si 2-krát denne telesnú teplotu po dobu 10 dní od posledného priameho kontaktu s chorým vtákom,
- v prípade vzniku príznakov chrípky či chrípke podobného ochorenia bezodkladne kontaktovať ošetrojúceho lekára.

S najväčšou pravdepodobnosťou pôjde o ochorenie vyvolané iným subtypom chrípky (sezónna chrípka vyvolaná vírusom, aktuálne cirkulujúcim v populácii). Medzi typické príznaky chrípky patrí náhly vzostup teploty, bolesti kĺbov, svalov, zápal spojiviek, postupne sa môžu pridružiť respiračné príznaky (kašeľ, nádcha). V prípade objavenia sa príznakov chrípky alebo chrípke podobného ochorenia je nevyhnutné navštíviť ošetrojúceho lekára. Potrebné je realizovať laboratórne vyšetrenie vzorky biologického materiálu od chorého (výter z nosa, hrdla).

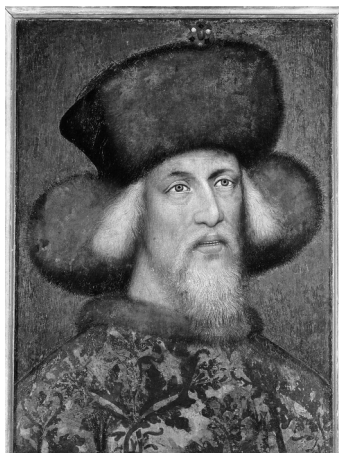
Bližšie informácie o výskyte vtácej chrípky a opatreniach nájdete na webových stránkach:

www.uvzs.sk, www.svps.sk

Dubová alebo Hronský Svätý Mikuláš

Za najstaršiu osídlenú časť našej obce právom považujeme Dubovú. Môžeme predpokladať, že prvé obydlia v našom chotári boli postavené práve v blízkosti kostola, ktorý tu stál už začiatkom 14. storočia. Išlo pravdepodobne o drevenú stavbu. Neskorší murovaný chrám bol podľa odborníkov postavený v neskorogotickom štýle na rozhraní 14. a 15. storočia. Za posledných tristo rokov prešiel viacerými architektonickými úpravami, no stojí dodnes.

Osada Dubová sa od svojho vzniku v období stredoveku postupne rozrastala. Bola sídlom kostola, fary aj školy, takže v náboženskom živote obyvateľov širokého okolia zohrávala dôležitú úlohu. Napriek tomu pozostávala pravdepodobne až do konca 19. storočia len z jednej krátkej ulice, ktorá začínala pod kostolom a končila v miestach, kde sa dnes nachádza križ pred domom Galatovcov. Práve tejto najstaršej časti Dubovej je venovaný tento príspevok.

Uhorský kráľ Žigmund
Luxemburský (1387 – 1437)

Najstaršiu zmienku o existencii farnosti v Dubovej máme z rokov 1332 – 1337. V súpise pápežských desiatkov sa uvádza ako *parochia s. Nicolai de iuxta Gron*, teda ako farnosť sv. Mikuláša nad Hronom. Farár Juraj, ktorý sa v tomto súpise takisto spomína (ako *Georgius de Duledi*), mal do svojej dušpastierskej starostlivosti zverené pravdepodobne rozsiahle územie. Podľa starých cirkevných zápisov náležali k dubovskej farnosti okrem Nemeckej, Zámestia a Ráztočky aj osady Brusno, Predajná, Jasenie, Lopej, Horná a Dolná Lehota

a aj Valaská. Tie sa časom od dubovskej fary odtrhli – zriadili si vlastné farnosti alebo sa ako filiálky pridali k tým novoutvoreným.

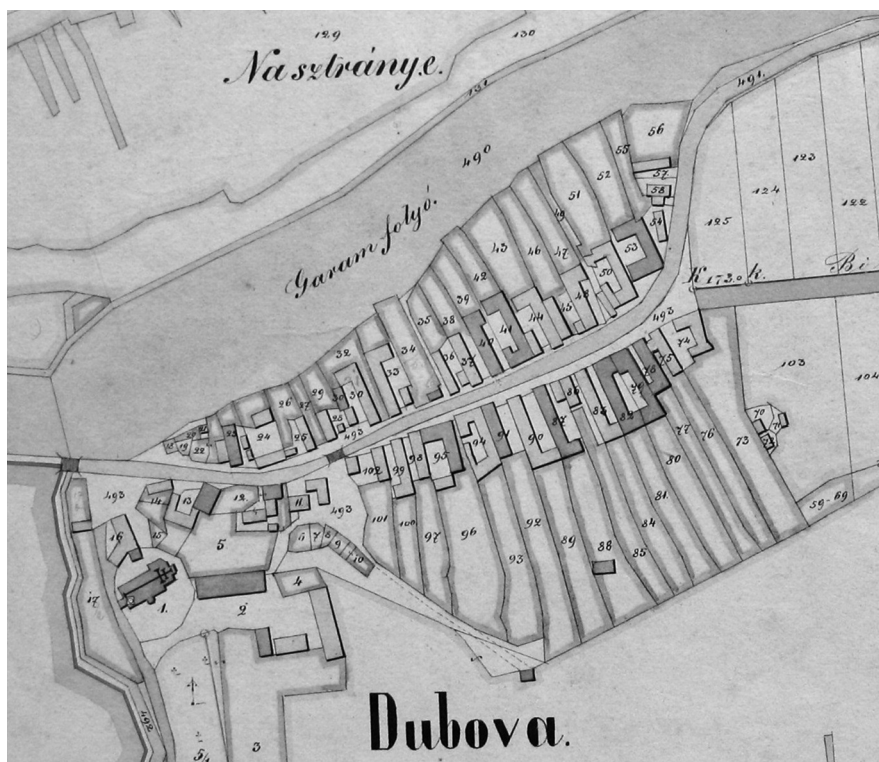
Kde bolo sídlo farnosti, tam musela stáť aj fara. Dôležitú zmienku o nej nám zanechal zvolenský archidiakon Štefan Bartók, ktorý v roku 1657 z poverenia ostrihomskeho arcibiskupa vykonal vizitáciu dubovskej farnosti. Do zápisnice z návštevy poznamenal, že fara v Dubovej je z kamenného muriva a taká krásna a pohodlná, akej na okolí medzi dedinskými farami niet. Cirkevný historik Ján Slávik uvádza, že bola postavená za pôsobenia farára Juraja Grinaea na začiatku 17. storočia, teda v období, keď v Dubovej aj v susedných farnostiach pôsobili evanjelickí kazatelia.

Dubová sa ako obec prvýkrát spomína v roku 1424 pod názvom *Zenth Miklos* (Svätý Mikuláš), a to v listine uhorského kráľa Žigmunda Luxemburského. Týmto dokumentom panovník daroval Dubovú spolu s ostatnými poddanskými obcami Lupčianskeho panstva svojej manželke Barbore. Pod slovenským názvom *Dubowa* sa osada prvý raz objavuje až v listine kráľovnej Alžbety z roku 1441.

Pri štúdiu archívnych dokumentov môžeme sledovať, v ktorom období sa v Dubovej objavili priezviská či prezývky jej súčasných obyvateľov alebo ich predkov. Najstarší záznam s menami poddaných z Dubovej, ktorý sa mi dostal do ruky, sa nachádza v urbári Lupčianskeho panstva z roku 1663. Okrem iných sú v ňom uvedení obyvatelia s menami Krajčí, Urban, Lichý, Kováč, Starček, Kantor, Štrbák či Lupták. V krajinskom súpise obyvateľstva z roku 1715 sa medzi Dubovčanmi nachádza aj Juraj Chmát (*Georgius Chmad*).

Dubovskí farári si v priebehu 19. storočia viedli podrobnú evidenciu svojich veriacich. Zoznamy, ktoré sa oficiálne nazývali *conscriptio animarum* – súpisy duší, sú písané v latinčine. Zoznamy z rokov 1802 a 1822 sú súčasťou matričných zápisov, uložených v Štátnom archíve v Banskej Bystrici. Zaznamenávajú už aj obyvateľov s typickými dubovskými priezviskami a prímenami ako Siman, Živor, Lenhart, Šikiňa, Brna, Pipich, Fučko, Ďurčík a Škoda. Obyvatelia Dubovej v tomto období bývali v 38 domoch.

Súpisy z druhej polovice 19. storočia sú zachytené v rukopisej knihe, ktorú sme s pánom farárom nedávno objavili vo farskom archíve. Zachytávajú počty, ale často aj pomenovania domácností a mená veriacich zo všetkých častí farnosti, a to od roku 1866 takmer až do konca storočia. Ak tieto cirkevné záznamy dáme do súvisu s výsledkami sčítania ľudu z roku 1869 a s katastrálnou mapou obce z roku 1874, získame o obyvateľoch Dubovej dosť presný obraz: ako sa volali, akého boli náboženstva, čím sa živili a v akých domoch bývali. Spomenutá mapa totiž znázorňuje všetky stavby v obci. Drevené budovy sú zakreslené žltou (v čiernobielym zobrazení svetlejšou) a murované červenou (tmavšou) farbou. Asi tretina obývaných usadlostí bola murovaná, dve tretiny boli drevenice. Mapa je dôkazom toho, že v období jej vzniku bola osídlená ešte len dolná časť dnešnej Ulice Janka Kráľa. Osídlenie v miestach dnešnej Ulice I. mája, na Krátkej ulici ani na Zábřežnej ulici ešte neexistovalo. V tomto priestore sa nachádzali najmä polia s ornou pôdou.

Dubová na mape z roku 1874

Dubovskí hasiči pred domom s tradičnou bránou v 30. rokoch 20. stor.

Na začiatku obce stál farský chrám. Osídlený bol aj svah s okolím kostolného návršia. Na východ od kostola stála spomenutá farská budova s hospodárskymi staviskami. Bezprostredne pod murovanou zvonnicou sa nachádzala drevená budova katolíckej školy a pod ňou socha sv. Jána Nepomuckého. Tu na začiatku bývali miestni vzdelanci – farár a učiteľ s početnou rodinou. Medzi nepočetnú dedinskú inteligenciu môžeme zaradiť aj kráľovského hájnika, ktorý bol pôvodom českej národnosti.

V obci bolo viacero gazdov, ktorí vlastnili konské či častejšie voľské záprahy. Patrili k nim napríklad Prúnyovci *od Krajčov*, Galatovci *od Chmátov*, Kováčikovci *od Burinov*, Búdovci *od Benčov*, Sojakovci *od dolných Beňov*, Pipíchovci *od Pipíchov*, Pipíchovci *od Kováčov* a Pôbišovci *od Kantorov*. Niektorí z týchto furmanov povozníci aj pre podbrezovské železiarne. Mnoho mužov sa zaoberalo trhovým obchodom – čipkárstvom. K tým z nich, ktorí nemuseli nosiť tovar na chrbte v krošni, lebo vlastnili konský záprah, patril napríklad čipkár Kološta *od Čižmárov*, Pipích *od Pipíchov*, Siman *od Kučov*, Siman *od dolných Bartov* alebo Čížik *od Kosterov*. Mnohí chlapci, mládenci aj dospelí muži, najmä z chudobnejších rodín, si zarábali ako čipkárske pomocníci. Z remeselníkov v obci pôsobili kolár Čutka (pôvodom z Liptova), tesár Oleríny (z Lubietovej) a obuvník Lopejský. Krčmár Šucha mal dom aj výčap na pravej strane ulice, vyššie usadlosti *u Tačkov*.

K nemajetným obyvateľom patrili pastieri a želiari, ktorí nevlastnili pôdu a živili sa nádennícou prácou u zámožnejších sedliakov. Ďalej gazdovskí sluhovia a slúžky, ktorí slúžili za ročný plat. Často pochádzali aj z iných obcí, najmä z Polomky, ale aj z Nemeckej, Predajnej, Mýta, Valaskej, Beňuša, Bacúcha, Závadky či zo Seliac. V obci žila aj cigánska rodina Adamovičovcov, ktorej živiteľ bol kováčom a muzikantom. K najchudobnejším Dubovčanom patrilo niekoľko žobrákov, ktorí žili z almužny.

Na mape sú vyznačené aj dve drevené lavice, ktoré sú súčasťou hradskej cesty. Prvá stála na začiatku obce nad Kostolným

potokom a druhá pri krčme (*u Figlov*, dom č. 34) v miestach, kde cestu pretínal jarok.

Starší spoluobčania si pamätajú, že západná chotárna hranica Dubovej na pravej strane Hrona siahala až po Dielničky a končila až pri potoku, ktorý tečie súčasťou Partizánskou ulicou v Nemeckej. Obyvatelia tejto *Cigánskej ulice*, ktorí bývali na ľavej strane potoka, boli síce považovaní za Nemečanov, domy však mali postavené už v dubovskom katastri. Sčítanie ľudu z roku 1869 ich takisto zaradilo k obyvateľom Dubovej. V čase sčítania stálo na dubovskej strane jarku niekoľko dreveníc. Jednu z nich obývala rozvetvená remeselnícka rodina Šnírercov – žil v nej stolár aj obuvník. Ich usadlosť mala z neznámej príčiny rovnaké prímerno ako usadlosť krčmára Šucha – volalo sa k nim *do Figlov*.

Domoradie ulice sa začínalo na úpätí kostolného vršku. Číslo 1 mal domec s prezývkou *do Kornošov*, ktorý stál priamo pod kostolom hneď vyššie dnešného železničného priecestia. Najvýchodnejšie položenou stavbou na tejto strane ulice bola drevenica *u Šikiňov* s číslom 18. Domové číslo 19 mala drevenica *u Mrnúsov*, od ktorej číslovanie pokračovalo pravou stranou ulice (pri Hrone) až po posledný dom na dolnom konci – dreveničku *u Kulichov*, ktorá mala číslo 38. Škola mala číslo 39 a fara číslo 40. Čísla 41 a 42 mali drevenice na Dielničkách, číslo 43 mal murovaný domček stojaci v zadnej časti gazdovstva *u Simanov* (č. 33). Domy s vyššími číslami sa mi podľa mapy identifikovať nepodarilo.

Kvôli prehľadnosti som zoznam domov a ich obyvateľov z roku 1874 spracoval do tabuľky. Stavby sú zoradené podľa vtedajšieho číslovania. V málokterom dome bývala len jedna domácnosť. Meno pomenúva hlavu rodiny alebo živiteľa domácnosti, číslo v zátvorke počet jej členov včítane služobníctva. Ženské mená v tabuľke patria väčšinou vdovám.

Číslo domu	Materiál	Mená obyvateľov (počet členov domácnosti)	Prímeno, poznámka
1	drevenica	Caban, Ján (5) Licha, Ján (3)	<i>u Kornošov</i>
2	múranica	Prúny, Ondrej (6)	<i>u Krajčov</i>
3	múranica	Kološta, Zuzana (3) Kološta, Joachim (3) Rusnák, Jakub (2) Ťažký, Jozef (3)	<i>u Čižmárov</i>
4	drevenica	Ivanič, Mária (4) Kucbel, Ján (5)	<i>u Klíkov</i>
5	drevenica	Lopejský, Jozef (5)	<i>u Melichov</i>
6	drevenica	Demeter, Jozef (7) Fučko, Mária (1) Ďurčík, Mária (2)	<i>u Fučkov</i>
7	múranica	Kočalka, Ján (6) Kohút, Anna (3) Brozman, Anna (1)	<i>u horných Lichých</i>
8	drevenica	Galata, Martin (10)	<i>u Chmátov</i>
9	múranica	Lutica, Ján (5) Dubovan, Ján (6)	<i>u Urbanov</i>
10	drevenica	Kováčik, Ján (4) Kováčik, Ondrej (5)	<i>u Burinov</i>
11	múranica	Búda, Matej (9)	<i>u Benčov</i>
12	drevenica	Lenhardt, Jozef (6)	<i>u Pelechov</i>
13	drevenica	Sojak, Ondrej (7)	<i>u dolných Beňov</i>
14	múranica	Kantor Galata, Martin (4)	<i>u horných Beňov</i>
15	múranica	Pipích, Ján (7) Pipích, Jozef (5)	<i>u Pipíchov</i>
16	múranica	Matúšik, Zuzana (7)	<i>u Kubíkov</i>
17	drevenica	Procházka, František (5) Gonzor, Mária (6)	<i>u Hucov</i>
18	drevenica	Starčok, Matej (4) Bician, Jozef (3)	<i>u Šikiňov</i>
19	drevenica	Kováčik, Matej (2) Pipích, Katarína (2) Tonko, Ondrej (2) Bician, Mária (3)	<i>u Mrnúsov</i>
20	drevenica	Múka, Ján (4) Sojak, Anna (4) Hábovčík, Ján (4)	<i>u Predankov</i>
21	drevenica	Barbas, Martin (3) Šlucha, Mária (3)	<i>u Halckov</i>
22	múranica	Pipích, Jozef (5)	<i>u Kováčov</i>
23	drevenica	Pôbiš, Jakub (7)	<i>u Kantorov</i>
24	drevenica	Bochna, Adam (4) Štrbáň, Jozef (6)	<i>u Vargov</i>
25	drevenica	Siman, Michal (5) Siman, Ján (3)	<i>u Kučov</i>
26	drevenica	Lenhardt, Ján (4)	<i>u Kikalov</i>
27	drevenica	Kováčik, Juraj (5) Kováčik, Michal (5)	<i>u horných Bartov</i>
28	múranica	Siman, Jozef (7) Hôrčík, Matej (2)	<i>u dolných Bartov</i>
29	múranica	Čížik, Lukáš (3) Kováč, Jozef (4)	<i>u Kosterov</i>
30	drevenica	Múka, Jozef (5) Zavoda, Ján (3)	<i>u Paclov</i>
31	drevenica	Starčok, Juraj, ml. (4) Starčok, Juraj, st. (5) Lutica, Jozef (3)	<i>u Macov</i>
32	drevenica	Živor, Jozef (5) Živor, Ján (4) Živor, Štefan (3)	<i>u Živorov</i>

Číslo domu	Materiál	Mená obyvateľov (počet členov domácnosti)	Prímeno, poznámka
33	drevenica	Čutka, Jozef (7)	<i>u Simanov</i>
34	drevenica	Šucha, Viliam (5)	<i>u Figlov (krčmár)</i>
35	drevenica	Ocela, Jozef (4) Slušniak, Pavol (2)	<i>u Tačkov</i>
36	drevenica	Garabáš, Katarína (3) Gajdoš, Anna (3) Kondelčík, Jozef (6)	<i>u dolných Lichých</i>
37	múranica	Škoda, Mária (4) Siman, Jozef (4) Revay, Martin (4)	<i>u Vlkov</i>
38	drevenica	Licha, Michal (5) Mišek, Anna (2)	<i>u Kulichov</i>
39	drevenica	Ivanič, Ignác (9)	škola, učiteľ
40	múranica	Bittera, Ferdinand (3)	fara, farár
41	drevenica	Libica, Jozef (1) Kohút, Anna (1)	zo sklepu
42	drevenica	Šnír, Jozef (8) Šnír, Michal (6) Zajac, Michal (5)	<i>u Figlov, stolár</i>
43	múranica	Kaprál, Štefan (4)	<i>u Simanov</i>
44		Koreň, Mária (4) Oleríny, Jozef (2)	<i>u Koreňov, tesár</i>
45		Skladaný, Ondrej (4) Skladaný, Anna (1)	<i>u Mutačov</i>
46		Adamovič, Ondrej (6)	Cigán, kováč a muzikant
47		Jablonský, Karolína (3)	<i>u Jablonkov</i>
48		Lopejský, Martin (5)	spod skaly, obuvník
49		Poliak, Juraj (6)	<i>u Brnov, v novej ulici</i>
50		Pikula, Martin (2)	
51		Baláž, Štefan (2)	<i>Cupák, u Cupákov</i>
52		Záhorec, Mária (5)	<i>u Jašicov</i>
53		Bocko, Ondrej (7)	pastiereň, pastier
54		Konrád, Ignác (5)	horáreň, horár
55		neobývaný	obecný majetok (bujaciareň)

Napokon niekoľko riadkov o situácii v 1. polovici 20. storočia. Domová zástavba v Dubovej sa v tomto období rozrástla a jej pôvodná materská časť od Galatovie domu smerom nadol sa nazývala dolný koniec. Oproti stavu z roku 1874 došlo v jej osídlení k niektorým zmenám. Zmizli domy na začiatku ulice, ktoré stáli bezprostredne pod kostolným návrším v blízkosti dnešného železničného priecestia a Roštárovie záhradky. Pravdepodobne museli ustúpiť stavbe železnice niekedy v rokoch 1880 – 1882. Pribudli drevené domy na opačnej strane ulice poníže Kulichovie domu s prímenami *u Kornošov* a *u Brnov*. Medzi domami Kulichovcov a Tačkovcov boli takisto postavené štyri nové drevenice, z ktorých tri stoja dodnes. Povyše Čižmárovie domu (neskôr dom Roštárovcov) stála stará hospodárska budova, nazývaná *Koreňovie štál*. Ďalej stála drevenica u *Lopejských* a dom Filipkovcov *u Klíkov*. V ostatných častiach obce tiež došlo k určitým zmenám. Niektoré drevené domy boli nahradené murovanými. Zaujímavé je sledovať aj vývoj v neoficiálnych prezývkach jednotlivých usadlostí. Na niektoré sa celkom zabudlo, no začali sa používať aj nové prímená, ktoré ešte koncom 19. storočia neboli zaznamenané. Okrem už spomenutých pomenovaní na začiatku ulice vznikli nové prídomky

Mária Klimentová od horných a Mária Sojaková od dolných Beňov okolo r. 1945

do Šulkárov, do Koreňov, do Patinákov, do Krupinov, do Mutilov, do Barbasov a do Berkov. Ak porovnáme priezviská a prezývky obyvateľov v jednotlivých obdobiach, pridáme na to, že „prídomky“ mnohých domov, ako ich poznáme v súčasnosti, vznikli z priezvisk ich niekdajších obyvateľov.

Poľnohospodárstvo a čipkárstvo prestali byť hlavnými zdrojmi obživy. Trhovým obchodom sa už zaoberalo len niekoľko obyvateľov. K posledným čipkárom, ktorí chodili po jarmokoch na vlastnom konskom povoze, patrili Anton Starčok Šikiňovie,

Filipkovci od Kľkov, Simanovci od Mrnúsov a Zrubákovci od Benčov. Michal Licha od Kulichov a Ján Jablonský od Koreňov nosili tovar na chrbte. Viacero mužov bolo už v tomto období zamestnaných v podbrezovských železiarňach. Krčmárom v hostinci u Chmátov bol Vojtech Širgel z Nemeckej. Menší obchod v obci fungoval v drevenici u Mutilov. Na začiatku 20. storočia ho prevádzkovala židovská rodina, ktorej meno sa mi nepodarilo zistiť, neskôr rodina Škodovcov. V obci žilo aj niekoľko remeselníkov. Obuvník Arnold Lopejský sa zaoberal opravou obuvi a šitím jednoduchých kapcov. Kováčsku šmikňu

Drevenica u dolných Beňov v 40. rokoch 20. stor.

mal v usadlosti u Kantorov kováč Jozef Senček, kováčskymi prácami sa zaoberal aj Jozef Siman Bartovie. Krajčírskemu remeslu sa venoval Ján Murín. V usadlosti u Pipíčov mal jatku mäsiar Albert Ligas.

Možnože väčšine dnešných Dubovčanov spomenuté čriepky z minulosti veľa nehovoria. Budem však rád, ak u niektorých čitateľov vzbudia záujem o históriu ich dediny či rodiny. A starším Dubovčanom budem vďačný, ak moje zistenia doplnia vlastnými poznatkami a spomienkami.

Martin Lokša

Partia čipkárov na jarmoku vo chvíli oddychu, zľava Lukáč Siman Mrnúsovie s manželkou Máriou, 30. roky 20. stor.

Storočnica Fatimy

Fatima je malé mesto v západnom Portugalsku. Od roku 1917 sa stalo známym zjaveniami, ktoré vyvolali veľký záujem, ale aj ostré protirečenia. Svedkami zjavení boli traja pastieri-kovia. Najstaršia Lucia mala vtedy desať rokov. Jej dvaja spoločníci boli zároveň jej blízki príbuzní, a to deväťročný bratranec František a jeho sedemročná sestra Hyacinta. Prvé zjavenie sa odohralo 13. mája 1917 v oblasti Cova da Iria. „Krásna pani“, ako ju nazvali deti, prišla v oblaku a oznámila im, že prichádza z neba a chce sa s nimi stretnúť aj ďalších päť mesiacov, vždy trinásteho dňa v mesiaci. Povzbudzovala deti, aby konali pokánie za hriešnikov a aby sa denne modlili ruženec. Počas tretieho zjavenia im zverila niekoľko posolstiev prorockého charakteru. Pri poslednom zjavení 13. októbra 1917 sa deťom predstavila ako Ružencová Panna Mária. Hoci v ten deň pršalo, na konci zjavenia dážď ustal a objavilo sa slnko. Na mieste zjavenia bolo do sedemdesiat tisíc ľudí. Všetci videli, ako sa slnko začalo rýchlo točiť sťa ohnivá guľa. Potom sa odrazu odpútalo od oblohy a kľukato sa blížilo k zemi. Ľudia sa s krikom vrhali na zem. Táto udalosť, neskôr nazvaná „tanec slnka“, bola prisľúbeným zázrakom, ktorý mal potvrdiť pravosť zjavení. Trvalo to však trinásť rokov, kým biskup miestnej diecézy Alves Coreira da Silva v prítomnosti stotisíc pútnikov na mieste zjavení dňa 13. mája 1930 vyhlásil zjavenia za „hodné viery“. Na základe posolstva Panny Márie bolo následne Portugalsko zasvätené Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

Iným potvrdením fatimských zjavení bolo uskutočňovanie predpovedí, ktoré Panna Mária oznámila deťom pri treťom zjavení. Predpovede sa začali plniť hneď v roku 1917 vypuknutím boľševickej revolúcie v Rusku a jej ozvenami v Mexiku a Španielsku. Podľa predpovede vypukla aj druhá svetová vojna. S fatimským posolstvom súvisí pravdepodobne aj atentát na pápeža

Jána Pavla II. počas generálnej audiencie na Námestí svätého Petra v Ríme. Stalo sa to vo výročný deň prvého zjavenia, a to 13. mája 1981. Rok po atentáte putoval Ján Pavol II. do Fatimy, aby sa poďakoval za záchranu života, pričom sa stretol aj so sestrou Luciou. Na jej podnet vykonal dňa 25. marca 1984 v jednote so všetkými biskupmi slávnostné zasvätenie sveta Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Rok po tomto zasvätení prevzal vedenie Sovietskeho zväzu Michail Gorbačov. Ten začal proces spoločenského uvoľnenia, ktoré viedlo k pádu komunistických režimov v satelitných krajinách. Tak mohla aj naša krajina po štyridsiatich rokoch diktatúry zažiť obnovenie náboženskej slobody.

Pápež Ján Pavol II. poslednýkrát putoval do Fatimy v roku 2000. Tam 13. mája vyhlásil Františka a Hyacintu za blahoslavených. Stretol sa aj so sestrou Luciou, ktorá zomrela neskôr, 13. februára 2005. Okrem toho dovolil zverejniť aj tretiu časť fatimského posolstva. Obsahuje obraz apokalyptickej pohromy sveta i Cirkvi. Kardinál Joseph Ratzinger, neskorší pápež Benedikt XVI., v sprievodnom komentári poznamenáva, že zbrane hromadného ničenia robia možnosť takejto katastrofy reálnou. No či k takej katastrofe aj dôjde, to závisí od postoja ľudí, pre ktorých je fatimské prorocké videnie vážnou výstrahou a stále aktuálnou výzvou k pokániu a obráteniu.

V tejto súvislosti možno spomenúť iniciatívu rožňavského biskupa Stanislava Stolárika, ktorý uskutoční zasvätenie rožňavskej diecézy Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie dňa 14. októbra 2017. Aktuálne prebieha príprava na toto zasvätenie formou deviatnika pobožnosti prvých sobôt v mesiaci, a to aj v našej farnosti. Setra Lucia napísala, že od vykonávania tejto pobožnosti spolu so zasvätením Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie bude závisieť vojna alebo mier vo svete.

Miroslav Kuric

Nezabúdajme

*Karola Karvašová
so synom Petrom*

V januári sme si pripomenuli 72. výročie tragických udalostí, ktoré sa stali vo vápenke v Nemeckej. Medzi stovkami obetí sú aj členovia rodiny známeho slovenského maliara židovského pôvodu Dominika Skuteckého z Banskej Bystrice. Boli to jeho dcéra Karola Skutecká a jej manžel Ferdinand Karvaš. Mali spolu syna Petra. Peter Karvaš (1920 – 1999) bol úspešný slovenský dramatik, prozaik a divadelný teoretik.

Karola Skutecká nadobudla vzťah k výtvarnému umeniu prostredníctvom svojho otca Dominika. Po otcovej smrti pracovala v jeho ateliéri a jej diela sa nachádzajú v súkromných zbierkach a v Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici. Bola rasovo prenasledovanou obeťou fašistického teroru. Ťažko znášala toto obdobie prenasledovania, dokonca sa pokúsila o samovraždu skokom do výťahovej šachty. Prežila, ale hoci nebola na tom zdravotne dobre, ešte pred Vianocami 1944 bola spolu s manželom Ferdinandom zaistená a uväznená. Jej manžel Ferdinand Karvaš pôsobil ako praktický lekár v Skuteckého vile na Hornej ulici v Banskej Bystrici. Tiež bol rasovo prenasledovaný a spolu so svojou manželkou popravený vo vápenke v Nemeckej 9. januára 1945. Ich hroby neexistujú, lebo popol z obetí vrahovia sypali do

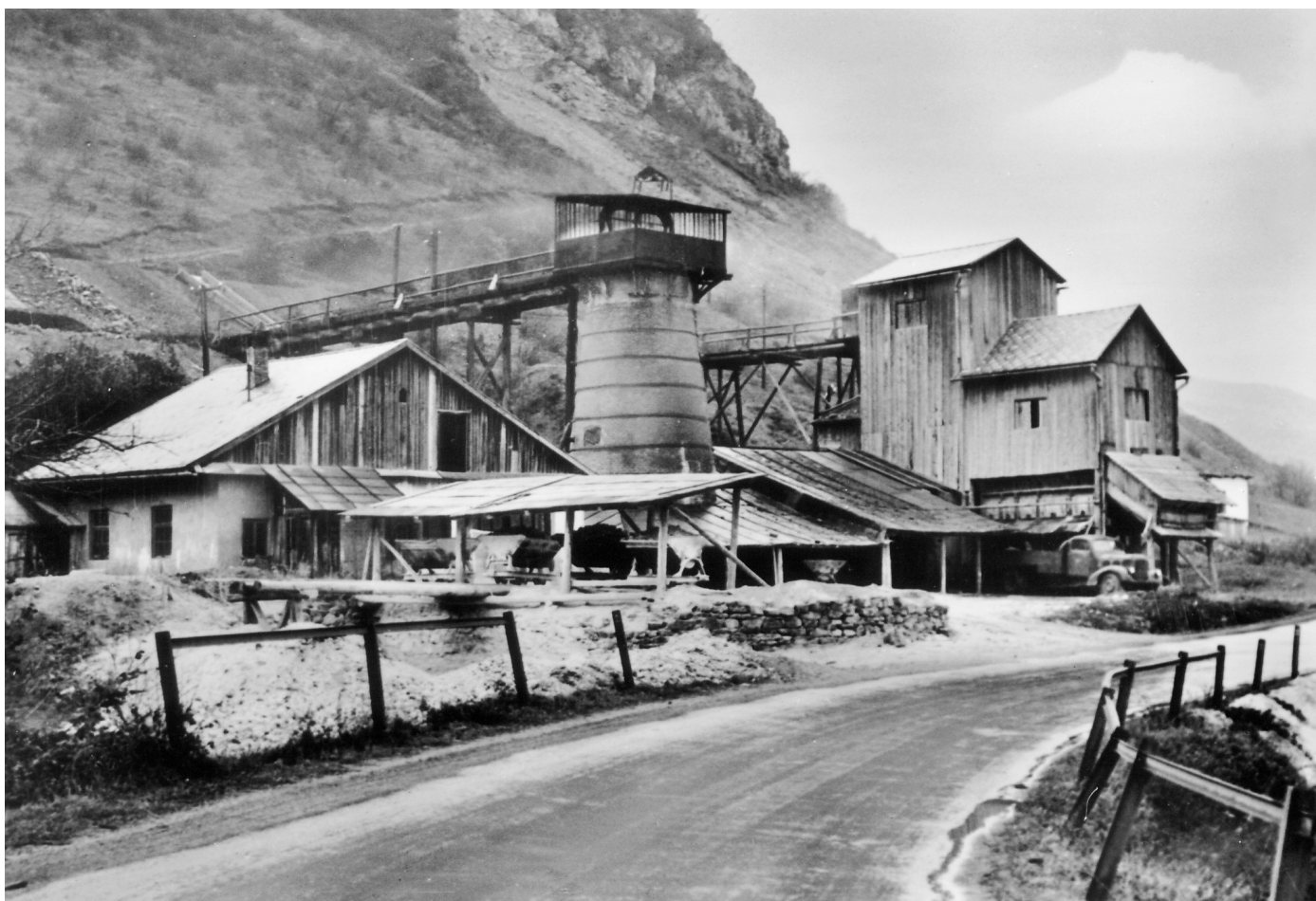
Hrona. Karola Skutecká zomrela vo veku 52 rokov a jej manžel Ferdinand Karvaš zahynul ako 53-ročný. Ich jediný syn Peter tieto tragické udalosti prežil.

Posledné pokusy o záchranu manželov robil ešte bansko-bystrický biskup Andrej Škrábik, ktorý bol známy tým, že vo svojej biskupskej rezidencii ukrýval prenasledovaných účastníkov SNP. Zachrániť Karolu Karvašovú a jej manžela sa však už biskupovi nepodarilo. Paradoxne sa komunisti biskupovi odmenili tým, že po Víťaznom februári 1948 ho chceli pre jeho nekompromisné postoje voči novým poriadkom postaviť pred súd. Tomu zabránila len jeho choroba a predčasná smrť v roku 1950.

Podobný osud ako manželov Karvašovcov postihol aj židovského lekára zo Slovenskej Lupče MUDr. Fridricha Szilárda. Ako rasovo prenasledovanému mu štátna moc zakázala vykonávať lekársku prax napriek tomu, že to bol skúsený diagnostik a obetavý človek známy v širokom okolí. Zahynul v koncentračnom tábore v roku 1944 ako 66-ročný.

Od udalostí, ktoré sa vo vápenke v Nemeckej stali, ubehol pomerne dlhý čas. Dnes medzi nami žije už len málo pamätníkov týchto temných čias a mladá generácia ich vníma už len ako akúsi vzdialenú históriu. Komu však vtedy mohli zavadzať lekári, ktorí pomáhali a slúžili svojim blíznym tak, ako im kázalo svedomie? Kto si dovoľil vziať ľuďom životy preto, že boli inej rasy či vierovyznania, len v mene akejsi pseudoideológie? Majme vždy na pamäti, že v každej dobe sa nájdú vodcovia, ktorí sa stavajú na úroveň Boha a dokážu tých, čo nemajú vlastný názor, presvedčiť o svojej pravde. Žiaľ, aj o takej, ktorá je v príkrom rozpore s ľudskosťou.

JTu

Šport

Spomienky na futbal v Nemeckej

Pri spomienkach na moje detstvo veľkú rolu zohráva futbal. Keďže som sa narodil pred 75 rokmi v tesnej blízkosti futbalového ihriska, moja každodenná cesta viedla na tento magický kus hracej plochy, kde sme s kamarátmi pri futbale trávili celé dni. Skutočný futbal sme ako dorastenci začali hrať v okresnej súťaži v rokoch 1956 až 1960.

Nové družstvo dorastu sa vytvorilo z chlapcov narodených v rokoch 1940 – 1945. Bolo nás okolo dvadsať, takže bolo z čoho vyberať. Káder mužstva tvorili: Emil Mihaliska, Jožo, Lado a Marian Pejkovci, Jarko a Ivan Jablonskovci, Milan Skladaný, Bohuš Zázrivec, Ján Tištian, Jaro Majerčík, Igor Mihaliska, Štefan Múka, Vladimír Šarina, Ivan Mitterpach, Imrich Kondelčík, Zolo Sojak, Marián Cerovský, Jaro Prochádzka. Začiatky neboli také ružové. Nebolo peňazí na dresy, kopačky a veľakrát sme hrávali vo svojom. Problémom boli aj lopty. Boli ťažké, často nasiaknuté vodou, lebo padali do Hrona. Hlavičkovať s takou loptou sa rovnalo otrasu mozgu.

Ale chuť a elán nám nechýbali a prišli aj výsledky. Porážali sme všetkých súperov na okolí. Niektoré zápasy boli zaujímavé tým, ako sme na ne cestovali. Napríklad do Dolnej Lehoty sme išli na bicykloch. Ťahať do tých kopcov, vyhrať zápas a ťahať na bicykli späť bola veľká drina. Ak si dobre spomínam, na zápas do Bujakova sme po Brezno cestovali vlakom a potom sme išli pešo, lebo do Bujakova nebolo spoja.

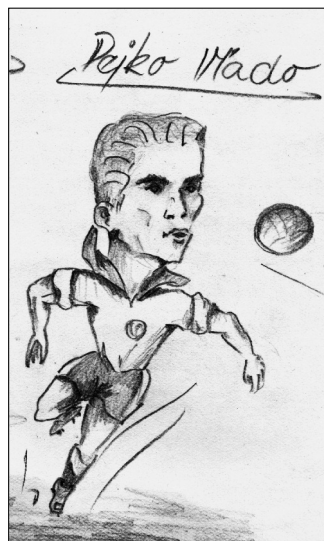
Alebo zápas v Ondreji, ktorý sme vyhrali 5 : 2. Domov sme sa vybrali pešo, vlastne behom, len aby sme nevynechali nedeľné filmové predstavenie v Dubovej, kde sme sa stretávali s dievčatami. Po filme sme spoločne išli domov spevom, ktorý nás sprevádzal na každej akcii. Či sme vyhrali alebo prehrali, na zábave, po večeroch na dedine, všade sme spievali.

Výsledky spomínať nebudem. Za všetko hovorí diplom MAJSTRI OKRESU BREZNO ZA ROK 1957.

No prišli aj trpkéjšie dni. Ako sme dospievali, futbal v Nemeckej upadal, až sa v roku 1959 – 1960 ocitol bez peňazí a s vykradnutou šatňou. Bolo to smutné obdobie. Dorastenci dospievali, niektorí sa rozutekali na vojnu, do iných klubov a niektorí s futbalom skončili.

Tieto udalosti som zaznamenal v mojej kronike o futbale v Nemeckej. Zozbieral som dobové fotky zakladateľov futbalu. Mihaliskovci, Fonferovci, Luptákovci a ďalší... Doplnil som ju kresbami a karikatúrami. Po rokoch takto spomínam na krásne roky pri futbale, na priateľstvo, ktoré nám trvá až dodnes.

Jaroslav Majerčík

Prečo futbal?

Futbal v Nemeckej hrávam s menšími prestávkami už dvadsať rokov. Mládežnícke kategórie som absolvoval v ŠK Petrochema Dubová a kategóriu mužov v FK Sokol Nemecká. Už dlhší čas teda trávim nedele na trávnikoch, v športových halách a na štadiónoch. Prečo?

V živote si či už vedome, alebo nevedome stavíme ciele a snažíme sa nájsť tú správnu cestu, ktorá povedie k ich naplneniu. V súťažnom futbale sa ciele dajú stanoviť relatívne jasne. A cez body a umiestnenie sa ich dosiahnutie dá ľahko vyhodnotiť. Pocit z výhry je povznášajúci, prehra zase vráta v hlave. Ak mužstvo vyhráva a darí sa mu, znamená to, že všetko funguje, ako má, každý vie, čo má robiť a plní si svoje povinnosti. Je to zásluha všetkých zainteresovaných, od hráčov cez trénera, prezidenta až po hospodára či usporiadateľov. Ak mužstvo nehrá dobre a prehráva, je to, naopak, obdobie, kedy sa kolektívna zodpovednosť často vytráca. Hoci tréning a práca na dosahovaní úspechov má väčšiu hodnotu, futbal hrám aj kvôli výhram a dobrým výsledkom.

Kolektív je skupina ľudí so spoločnými záujmami a cieľom, ktorá ťahá za jeden povraz. Je to aj súbor individualít, často dosť odlišných. Mladý, starý, právnik, automechanik, učiteľ... Ak ich spája spoločný cieľ a majú otvorené hlavy, nemajú problém spolu vychádzať, hoci každý žije v inom svete. Rozmanitosť je základom tvorivosti. Okrem vzťahov vo vnútri mužstva futbal prináša aj nové známosti a vzťahy so všetkými, ktorí sa okolo futbalu pohybujú. Funkcionári, rozhodcovia a súperia sú často na trávniku nekompromisní, ale mimo neho nešetria úsmevom a dobrým slovom. Futbal mi priniesol veľa nových známych a dal mi príležitosť opäť sa stretnúť s ľuďmi, ktorých som roky nevidel a bez futbalu by som ich možno už ani nevidel. Aj kvôli týmto ľuďom a kolektívu hrám futbal.

Deväťdesiat minút na tréningu či na víkendovej hracej ploche u mňa znamená relax pre myseľ, ktorá je v priebehu týždňa príliš zamestnaná rôznymi pracovnými i súkromnými povinnosťami a problémami. Hoci spotený, vyšľavený a s boľavými nohami, aj tak sa mnohokrát cítim byť silnejší po zápase ako pred ním. A hlavne kvôli tejto SILE hrávam futbal!

Juraj Lokša

Vianočný stolnotenisový turnaj

Dňa 27. decembra 2016 sa v športovej hale základnej školy v Nemeckej uskutočnil jubilejný 20. ročník Vianočného stolnotenisového turnaja. Zúčastnilo sa ho 41 registrovaných hráčov, 16 neregistrovaných hráčov a 3 žiaci. Turnaj otvoril starosta obce Branislav Čižmárik. Zúčastnili sa aj pozvaní hráči z vyšších súťaží, ktorí si pochvaľovali úroveň aj organizáciu turnaja. Pre organizátorov podujatia to bolo veľké povzbudenie do ďalšej práce.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa na organizovaní tejto športovej akcie podieľali, hlavne starostovi obce, poslancom obecného zastupiteľstva, ako aj sponzorovi Jaroslavovi Benešovi. Výsledky turnaja sme spracovali v nasledovnom prehľade.

Registrovaní hráči:

1. Boris Bartalský (Žiar nad Hronom)
2. Miroslav Plecho (Podbrezová)
3. Dušan Slašťan (Lokomotiva Banská Bystrica)
4. Oliver Kovács (Žiar nad Hronom)

Neregistrovaní hráči:

1. Jozef Slivka
2. Marek Blaško
3. Jakub Marčok
4. Jozef Nezbeda

Žiaci:

1. Tomáš Bobok
2. Jaroslav Beneš ml.
3. Mário Leitner

*Vedenie stolnotenisového klubu
ISKRA Dubová*

Dňa 22. apríla 2017 sa v športovej hale v Nemeckej uskutoční

4. ročník stolnotenisového turnaja registrovaných hráčov o putovný pohár starostu obce Nemecká.

Všetkých priaznivcov stolného tenisu srdečne pozývame.

Vedenie stolnotenisového klubu ISKRA Dubová

Historická veľkonočná pohľadnica z roku 1941

Narodili sa

Zuzana Sojaková (Nemecká)
Hana Sýkorová (Dubová)
Juraj Juhász (Nemecká)
Maxim Kobzoš (Nemecká)
Timea Jóbová (Dubová)
Paula Kunová (Nemecká)
Selina Hodošová (Nemecká)

Uzavreli manželstvo

Mariana Kohútová a Juraj Horák

Blahoželáme

60-ročným

Pavlovi Fonferovi (Dubová)
Vladimírovi Kološtovi (Nemecká)
Márii Kamzíkovej (Dubová)
Jánovi Romančíkovi (Dubová)
Jánovi Sojakovi (Dubová)

65-ročným

Anne Murgašovej (Zámotie)
Pavlovi Chamkovi (Dubová)
Petrovi Humárovi (Nemecká)
Jánovi Sojakovi (Nemecká)
Soni Simanovej (Zámotie)
Jozefovi Sojakovi (Dubová)
Marte Ďuriančíkovej (Nemecká)

70-ročným

Mariane Turčanovej (Nemecká)
Jozefovi Jurčovi (Dubová)
Jánovi Murgašovi (Zámotie)
Františkovi Bačíkovi (Dubová)
Jánovi Živorovi (Dubová)

75-ročným

Vladimírovi Romančíkovi (Dubová)
Jaroslavovi Majerčíkovi (Dubová)
Emílii Šperkovej (Nemecká)
Pavlovi Kobidovi (Zámotie)

80-ročným

Zuzane Halgašovej (Nemecká)
Anne Hudecovej (Nemecká)

85-ročným

Anne Ostrihoňovej (Zámotie)
Agnese Marčokovej (Dubová)
Terézii Ondrejčkovej (Nemecká)
Matilde Kurillovej (Nemecká)
Jurajovi Matulovi (Dubová)

95-ročnej

Irene Horváthovej (Dubová)

Opustili nás

Emília Motošková (Nemecká, 80 r.)
Aneška Pavelková (Nemecká, 73 r.)
Anna Lehocká (Nemecká, 77 r.)
Mária Klimeková (Zámotie, 95 r.)
Tibor Lopejský (Nemecká, 81 r.)
Ján Sojak (Dubová, 79 r.)
Elena Fonferová (Nemecká, 79 r.)